

til Betingelse, at Husene skulde have Jordtilligende, men det fastholdtes dog, at Jorden var et væsentligt Moment. Det af Udvalget fremsatte Lovforslag gik endnu videre, thi det omhandlede mindre Grundeieendomme under 1 Td. Hartkorn. Dette Forslag medtog vel ogsaa jordløse Huse, forsaavidt de ikke vare undtagne, men det krævede heller ikke Statsgaranti, og det vil ses, at der er meget stor Forskjel i saa Henseende, eftersom der forlanges Statsgaranti eller ikke. Det af Regjeringen fremsatte Lovforslag har nu indstrænket Ublaancene til Eiendomme, hvis Taxationsværdi ikke overstiger 2,500 Kr. Det er vistnok vanskeligt med Bestemthed at sige, hvor meget eller hvor lidt Jord der hører til saadanne Huse, men det er gjort gjældende endog med stor Styrke i Landstinget ikke blot af Lovens Modstandere, men ogsaa af dem, der interessere sig for den, at denne Grændse er overordentlig lav, og i saa Henseende er jo det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds enig i de fremkomne Udtalelser. Det er blevet gjort gjældende, at man ved at sætte Grændsen herved, naar man tillige vil lægge Vægt paa, at de paagjældende Eiendomme skulle have gode og forsvarligt byggede Huse, allerede vil komme til saa smaa Eiendomme, at der neppe vil kunne holdes blot 1 Ko paa dem. Jeg er ikke selv istand til at have en begrundet Mening om, hvor langt ned denne Taxationsværdi gaar, eller hvilke Eiendomme der kunne komme med ind derunder; men efter de fra Landstingets sagkyndige Medlemmers Side fremkomne Udtalelser er jeg tilbøjelig til at tro, at Hovedmassen af dem, der ville kunne faae Laan efter en saadan Bestemmelse, ere Besiddere af jordløse Huse, og i alt Fald ville de, efter Antallet ganstke sikkert blive den overveiende Mængde. Men jeg kan ikke se, at der er nogen virkelig Statsinteresse, nogen almindelig Samsundsinteresse forbunden med at staae Besiddere af saadanne Huse Laan. Jeg kan erkjende, at der er en Samsundsinteresse tilstede i at staae Besiddere af mindre Jordlodder de fornødne Laan til at kunne dyrke disse paa en syldestgjærende Maade, og jeg vil, som jeg har sagt, være meget tilbøjelig til at gaa med til Indrømmelser overfor Kreditforeninger, som sætte sig den Op-gave; men jeg kan ikke se, at der er nogen virkelig Samsundsinteresse i at give Laan til Huse uden Jord paa Landet. Jeg er mere tilbøjelig til at slutte mig til de Udtalelser, som fremkom fra forskellige Sider i Landstinget tildels ogsaa med stor Styrke, at det er et meget tvivlsomt Gode, man derved giver de Bedkommende. Det blev af dem, der forsvarede Lovforslaget, fremhævet, at saadanne Husmænd, der sidde med jordløse Huse, kunne have Brug for Laan i forskellige Diemed, idet de kunne ønske at give deres Børn en bedre Opdragelse, at udstyre deres Hjem bedre o. s. v. Alt dette skal jeg villig erkjende er meget ønskeligt, men vel at mærke, naar det kan ske

ved deres Indtægter, men naar det skal ske ved Laan, som derpaa i den følgende Tid stiller dem langt ugunstigere, og derhos binder dem for en meget betydelig Narvætte, er jeg rigtig nok noget i Tvivl om, hvorvidt det virkelig er et Gode, man her tilbyder de Paagjældende. I saa Henseende er der her ogsaa en meget betydelig Forskjel mellem, hvad Arbejderkommissionen foreslog og hvad Lovforslaget her gaar ud paa. Arbejderkommissionen lægger den allerførste Vægt paa, at disse Laan blive amortiserede i kort Tid. Den sætter 17²/₃ Aar som det længste; dette Lovforslag gaar til 45 Aar. Jeg tror, at det er fuldkommen rigtig, naar det i Landstinget blev gjort gjældende, at den Husmand, der saaledes lægger et Laan paa sit Hus i 45 Aar, bereber sig selv Vanskeligheder paa sine gamle Dage, naar han da ikke har nogen virkelig Eiendom at byde dem, der skulle paatage sig hans Forsørgelse. Hvad man nu end mener herom eller ikke, forekommer det mig, at naar man ikke fastholder, at det skal være Eiendomme med Jord, men man gaar til fuldkommen jordløse Huse, saa skal man strække dette Lovforslag til alle dem, der besidde saadanne Huse, hvad enten de bo udenfor Kjøbstadgrund eller paa denne. Jeg kan ikke se, at der er nogen Grund til her at gjøre en Undsættelse. Jeg kan meget vel erkjende, at naar man kun vil give Laan til Huse med Jord, saa maa det faktisk Resultat blive, at Kjøbstæderne falde udenfor Loven, det ligger i Sagens Natur; men naar man vil give Laan til Huse uden Jord, saa kan det ikke gjøre nogen- som helst Forskjel, om disse Huse høre til Kjøbstæderne eller ikke, det er en Selvsølge. Det er sagt i Landstinget, at det var en Ubillighed, der nærmer sig til en Uretfærdighed. Ja, det forekommer mig, at det ligesom er en Uretfærdighed, og det forekommer mig saa meget mere, som der virkelig langt oftere vil kunne være Tale om, at Besidderne af saadanne Huse i Kjøbstæderne kunde have Brug for Laan netop til at staae sig en Driftskapital, medens derimod Besidderne af Huse paa Landet for Størstedelen ere Dagarbeidere, der ikke have saadan Brug for Driftskapital til deres Virksomhed. Jeg for mit Bedkommende faae helst, at dette Lovforslag blev indstrænket til kun at gjælde Huse med Jord paa Landet. Det vilde jeg anse for det Rigtige, og jeg tror ikke, at man kan paaberaabe sig virkelige Samsundsinteresser for at gaa videre. Men vil man strække Lovforslaget videre, vil man gjøre det til en Varmhjertigheds-sag at give Smaafolk eller Trængende Laan med Statsgaranti, da maa man ikke drage denne Grændse mellem Landboere og Kjøbstadboere. Jeg vil haabe, at Alle her i Salen, som repræsenterer Kredse, hvori der er Kjøbstæder, ville slutte sig sammen og sætte disse ind i Loven, dersom den skal have dette Omfang. I een Henseende lægger jeg ogsaa Vægt paa, at to Femtedele af de Medlemmer i Landstinget